

Nr 590

Av herr **Elmwall m. fl.**, *angående differentierad slaktdjursavgift för svin.*

Det stöd som nu lämnas fläskproduktionen från statsmakternas sida har främst varit avsett som ett stöd till det mindre jordbruket. Priset på den färdiga produkten har under långa tider varit relativt gynnsamt i förhållande till priset på fodersäd eller andra fodermedel, som importerats eller producerats inom landet.

I dessa prisförhållanden har man att finna en av orsakerna till att överskottsproduktion i fråga om fläsk uppstått i vårt land. Överskottet har avlastats den svenska marknaden genom export. Förlusterna på exporten har täckts genom slaktdjursavgifter — för närvarande 25 kronor på gris och 20 kronor på storboskap — samt till en mindre del genom avgifter på importerat foder.

I områden med fodersädsodling, t. ex. mälardalen, har jordbrukarna under så gott som hela 1950-talet i allt större utsträckning tvingats över till en ökad fläskproduktion till följd av lågt importskydd för fodermedlen. I många områden, som tidigare varit underskottsområden i fråga om fläsk, har man sålunda i mån av tillgång till stallar kraftigt ökat sin fläskproduktion. Därjämte har på många håll — främst kring de större städerna med importhamnar — s. k. fläskfabriker uppstått. Dessa har kunnat utnyttja de statliga stödåtgärderna till att genom stordrift — med en årsproduktion av 1 000 upp till 3 000 grisar — uppnå skälig lönsamhet. Sådan produktion förutsätter givetvis stora, rationellt inredda djurstallar. De mindre jordbrukarna har hittills inte lyckats att kooperativt utnyttja stordriftens fördelar. Härtill har säkerligen den restriktiva kreditpolitik som förts i viss mån bidragit.

De s. k. fläskfabrikerna är till sitt antal ingalunda stort. Svingårdar med en produktion av över 500 grisar per år uppgår till ett antal av cirka 315. Dessa producerar tillsammans cirka 340 000 grisar om året. Utvecklingen kan befaras komma att gå i denna riktning i den mån kapitaltillgångarna tillåter. Smågrisuppfödningen däremot är mest effektiv hos det mindre och medelstora jordbruket. Den torde därför säkerligen komma att ligga kvar hos dessa storleksgrupper. Genom att smågrisproduktionen i fortsättningen erhåller rimlig del av den slutliga produktens pris grundlägges en jämn och stabil produktion. Lämpligen kan en gräns för lägsta smågrispris fastställas.

En av jordbruksnämnden under 1958 verkställd utredning visar, att mindre än 15 procent av den inom landet saluförda fodersäden går till småbrukardistriktet. Huvudparten kommer på Malmöhus län. Detta torde ha varit utslagsgivande för att man nu gått in för att motverka ett onormalt fläsköverskott genom höga foderpriser. Men endast i ringa mån torde de nuvarande höga foderpriserna gynna fodersädsproducenterna. Den svåra torkan under sommaren 1959 föranledde inom de områden som odlar fodersäd till avsalu att skörden blev mindre god. På sina håll fick man missväxt. De höga fodersädspriserna är givetvis en möjlighet att hålla tillbaka överskottsproduktionen av fläsk. Men säkerligen är det även i detta läge de större fläskproducenterna som längst kan upprätthålla sin produktion. Fodersäden torde vara billigast närmast importhamnarna. Den mindre fläskproducenten torde i detta läge producera fläsk endast så länge han har hemmaproducerat foder.

Enligt vår mening kan det dock inte vara riktigt, att de mindre fläskproducenterna på sådant sätt skall hållas tillbaka. Åtgärder i syfte att stävja toppproduktionen hos några få storproducenter torde i nuvarande läge vara ofrånkomliga. Här kan vi erinra om det kanadensiska DP-systemet (Deficiency payment), som innebär ett särskilt prisstöd till förmån för fläskproduktionen inom jordbruket.

Syftemålet med DP-systemet är att stödja en prisnivå i fråga om fläsk, motsvarande 80 procent av de senaste årens medeltal (omräknas år för år). Detta stöd utgår till varje jordbrukare, som har en årsproduktion av högst 100 svin. För att få denna betalning måste producenterna marknadsföra sina svin genom företag som står under statens inspektion och genom godkända klassificeringsstationer. DP utbetalas endast till registrerade fläskproducenter, och registrering begränsas till jordbrukare, exklusive kommersiella organisationer. Jordbrukare som säljer alla sina svin som smågrisar eller halv vuxna svin påverkas inte av denna reglering och behöver inte registreras.

Det kanadensiska DP-systemet är sålunda ett försök att stödja de mindre fläskproducenterna. Syftemålet är att produktionen i de kommersiella företagen skall nedbringas, så att fläsköverskottet försvinner.

Även här i vårt land har man diskuterat en differentierad prissättning till fläskproducenterna. En sådan skulle kunna tillämpas efter olika principer. Klart torde emellertid vara att ett sådant system inte kan tillämpas utan statlig medverkan i stor utsträckning.

Den nu tillämpade slaktdjursavgiften upptages av alla producenter. Detta kan givetvis motiveras ur vissa synpunkter, men mycket talar för att detta system i längden ej kan upprätthållas. Betydande områden, t. ex. Norrland och stora delar av Mellansverige, är underskottsområden i fråga om fläsk. Det måste då framstå som orimligt, att producenter i sådana områden skall betala slaktdjursavgifter efter samma grunder som producenter

i överskottsområdena. En differentiering av slaktdjursavgifterna är enligt vår mening nödvändig om systemet skall kunna bibehållas. En noggrann avvägning bör i så fall ske med beaktande av de olikheter i produktion som föreligger mellan olika områden av landet.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att Kungl. Maj:t i samråd med jordbruksnämnden och jordbrukets organisationer måtte vidtaga åtgärder i syfte att få till stånd en med hänsyn till produktionsstorlek och produktionsområden differentierad slaktdjursavgift på svin i enlighet med motionens syfte.

Stockholm den 27 januari 1960

Emil Elmwall

Gustaf Svensson
i Vä

Karl Björkänge